

Bodil Kochs tale ved folkemødet på Københavns Rådhus

Taler

Bodil Koch
Politiker, teolog og
samfundsdebattør

Dato

1. juni 1945

Sted

Københavns Rådhus

1 Vi er ikke kommet sammen i Dag for at tale store og voldsomme Ord, men vi
har stævnet danske Kvinder til Møde her paa Københavns Raadhus, for at vi
med glade og taknemmelige Sind sammen kan fejre Freden og Friheden. I fem
tunge Aar blev vor Talefrihed, vor Handlefrihed og Selvbestemmelsesret [sic]
5 traadt under Fod af Vold og Uret, men en eneste Ting formaaede
Voldsherredømmet ikke at berøve os: Vor frie Tanke. Tværtimod. Fra den
første til den sidste Dag af Besættelsen var den vort Liv og Aandedrag, og i stedse
højere Grad gav den sig Udslag gennem fri Handlen. Ogsaa Kvinderne var med
her paa utallige Maader, ved den aktive Front som på Taalmodighedens skjulte
10 Post. Vi mindes med ærefrygt de danske Mænd og Kvinder, der gav Livet hen i
Kampen for Friheden.

Men når vi netop har valgt Bystyrets Hus at samles i, har det sin bestemte
Grund. I hele Maj Maaned har vi levet i Festrus og Begejstring, nu kræver
15 Hverdagen os igen. Derfor kan vi i Dag ikke fejre Freden paa en bedre Maade,
end ved at vende vort Ansigt mod Fremtiden, idet vi gør os klart, hvilken
Gerning den frie Tanke har gjort i den danske Kvindeverden i disse Aar, og hvad
den kræver af os nu. Kvindernes Kamp for deres personlige Frigørelse har sine
Rødder dybt ned i vor Historie: En Hærskare af Kvinder satte al deres Kraft og
20 Intelligens ind for denne Sag, og vi staar forlængst i fuld social og politisk
Ligestilling med Manden. Disse Kvinder staar vi alle i Gæld til. På deres Gerning
bygger vi i Dag. Deres Gerning er ikke endt. Kun hvad man stadig tilegner sig,
ejer man. Derfor byder vi med Glæde og Tak Formændene for Danske Kvinders
Nationalraad og Dansk Kvindesamfund velkommen blandt os. Enhver Kvinde
25 bør vagtsomt og med Respekt følge og støtte det arbejde, der gøres i de to
Organisationer.

Og dog er vi ikke her samlet til Kvindesagsmøde. Kvindesagens Resultater er for

30 os den selvfølgelige Forudsætning for vort Arbejde.

35 **Levende Medvirken**

Men med Folkevirke er der ikke skabt en ny Kvindeforening. Vi har sagt det fra Begyndelsen, og jeg gentager det her: Vi er ingen Institution, men en Bevægelse: Vi er Udtryk for noget, der er ved at gro i den danske Kvindeverden. Dette
40 "noget" er den vaagnende demokratiske Samfundsforstaaelse. Dermed være ikke sagt, at vi ikke før vidste, hvad Demokrati var. Ordet Folkestyre faldt os maaske endda for let i Munden. Og dog var Sandheden om os, at langt, langt den største Del af de danske Kvinder forholdt sig ganske passive over for Samfundsspørgsmål. Staten var for os et Administrationsapparat, hvor
45 Specialister tog Vare paa Borgernes materielle og aandelige Ve og Vel.

Men et sandt Folkestyre beror paa Borgernes levende Medvirken. Det er ofte blevet sagt, at Mændene stænger Kvinderne ude fra det politiske Liv, hvor de kan. Lad være, at det sker baade her og der; når vi ikke var med mere, var den
50 dybeste Aarsag til syvende og sidst egen Passivitet. Ikke de politiske Kvinders, vi har haft mange dygtige Kvinder med i Politik, men deres Arbejde manglede Baggrund og Klangfarve, fordi deres Arbejde ikke blev baaret oppe af alle danske Kvinders Interesse og levende Forstaaelse.

55 Det er anderledes nu. Vi har lært i disse Aar, at Politik kommer os ved. Politik gaar tværs ind gennem vore Hjems Døre, det deler Ledemod og Marv og har at gøre med vor Livsanskuelse og Menneskeopfattelse. Derfor er en ny Frihedsforstaaelse ved at folde sig ud iblandt os. Vi ved nu, at borgerlig Frihed er et Gode, vi skal vide at agte højt. Men bruger vi den kun til eget Gavn og ved
60 Stemmeurnen hvert fjerde Aar, er den en død Kapital, der kan tages fra os før vi ved det. Tænk på de tyske Kvinder. Nazismen vandt frem, ikke mindst fordi Kvinderne var uden nogen demokratisk Bevidsthed. Derfor faldt de for de fladeste Fraser. Men værner vi vor borgerlige Frihed, uddyber vi den, tager vi dens Forpligtelse med, da vokser ud af den som Blomst i Knop den politiske
65 Frihed, der betyder den enkeltes Fuldmyndiggørelse til Samfundsborger. Paa denne politiske Frihedsforståelse bygger Folkevirke sit Arbejde. Den slaar os i Møde fra alle de stille i Landet, der for for [sic] at tale med den svenske

70 Forfatterinde Elin Wägner er besjælet af en dyb Tro paa Livets Værd, men som aldrig fandt Vej til at gøre denne Tro aktiv og frugtbar i Samfundslivet. Nu hungrer og tørster de efter Kundskab, efter Mulighed for at være med. Disse Marie Michelets Ord drager ogsaa Norge ind i vor Sammenhæng. Den Kvindevækkelse, vi tilsigter, er et fællesnordisk Anliggende.

75

Et større Perspektiv

80 Hungrer og tørster efter Kundskab. Her er vi ved Sagens Kerne. Kvinderne er gennemgaaende alt for uvidende om sociale og politiske Spørgsmaal, ja ofte katastrofalt uvidende. Det er ikke saa sært. Deres Arbejdes Art hugger Tiden i Smaastykker og hindrer dem i at se det større Perspektiv. Gennem Byplanlægning, Boligpolitik, Familiekundskab kan der gøres meget for at føje
85 Hjemmets Kvinder helt anderledes organisk ind i Samfundet til Gavn for begge Parter, men skal vi faa Indflydelse paa disse Ting, maa vi først og fremmest skaffe os Viden. Kun Viden giver Myndighed. Vel at mærke ikke gold Kundskab, men Viden parret med Menneskelighed og sund Sans.

90 Derfor er Folkevirke efter sit indre Væsen en samfundsmæssig Vækkelse, men efter sin ydre Struktur et sagligt Oplysningsarbejde, der saa at sige vil skabe en Forberedelsesskole for de partipolitiske Fraktioner. Der maa vi ind. Ikke for at fanges i Baase, men for at være Medskabere. Der maa vi dygtiggøres. Der maa vi gøre os gældende.

95

Naturligvis er det ikke Folkevirkes Mening at alle Kvinder skal ind i aktiv Politik, men alle maa være med til at skabe den offentlige Mening, der bærer og inspirerer det politiske Liv. Som Knud Kristensen sagde forleden: nu gælder det den moralske Styrke i de tusind Hjem. Men mange mange flere Kvinder maa
100 aktivt med. Vi maa ind i Sogne- og Byraad og videre frem til Rigsdag og Regering, der hvor de afgørende Beslutninger tages, hvor Loddet falder om Krig og Fred, om Ret og Uret. Saa mange maa vi med, at det kvindepolitiske Arbejde ikke udøves af en lille Flok, der har alt for travlt, men af en stor, stor Skare, hvor hver roligt tager sin Tørn og derfor ikke glemmer, at Menneskelivet lader sig
105 ikke hundse og jage med.

Med maa vi, ikke fordi vi er klogere eller bedre end Mændene, men fordi Mands og Kvinders Psyke, deres indre Form, er saa dybt forskellig, at det er i
110 Overensstemmelse med Livets egne Love, at begge er med til at præge
Udviklingen. Først naar mandligt og kvindeligt instinkt afvejes i jævnbyrdig
Brydning, falder Tingene i deres sunde Balance. Det gælder i det store som i det
smaa.

115

Aand er Virkelighed

120 Da den første Fangetransport fra Neuengamme skulde til Sverige, sprang en ung
Mand af Toget i Valby. Han besøgte mig samme Dag. Faa Timer efter var han i
Gang med Maskinpistolen. Han var ingen Drømmer, ingen Fantast, men en
ung Mand af i Dag, parat til at skyde og kaste Bomber. Men bedst som han
fortalte de Ting, vi kender alt for godt, brast det ud af ham: een Ting lærte jeg
125 dernede: at Aand er en Realitet.

Gid Troen paa, at Aand er Virkelighed, maa blive vort politiske Vaaben i
Fremtiden. Det Vaaben maa Kvinderne tage i Haand: alene det kan skaffe den
frie Tanke Levevilkaar. Lad os have vore Meningers Mod og stole paa Sandheds
130 og Ærligheds iboende Kraft og ikke sætte vor Lid til Maskinpistolerne. Den frie
Tanke er Nerven i det folkestyrede Samfund. Men Samfundets Grocelle er
Hjemmet. Jeg tror, at en afgørende Grund til at Europa ser ud, som det gør i
Dag, er den, at Kvinderne alt for længe handlede, som om Hjemmene var en Art
Beskyttelsesrum, hvor de kunde hygge sig i uforpligtende Idyl, mens Taget
135 brændte over Hovedet paa dem. Den Tid er forbi. Vi maa lære at tænke frit,
uden Milieutvang, uden Partitvang. Vi maa være villige til at tænke nye Tanker,
til at ændre gamle Forestillinger og lade ydre Former falde om nødvendigt; vi
maa gøre det, hvis vi vil være med til at bevare Medmenneskelighed og
Retfærdighed. Derfor maa vi først og fremmest være villige til ikke at misopfatte
140 og mistro anderledes tænkende, men møde dem i ærlig Kamp. Vor Kamp imod
Nazismen maa ikke, som Huxley siger det, medføre, at vort Demokrati
forvandles til Nazisme. Frø af Ugræs er føget over Hegnet – det maa ikke ske.

145 Foraalet 1945 er ikke alene Glædens Tid, men ogsaa Opgørets og Klaringens
Tid[.] Vi kommer ikke i Folkevirke som de, der kan og ved og har Svaret. Men vi

kommer som meddelagtige i Fortids Skyld og medansvarlige i Fremtids Gerning. Skyld og Ansvar fordeler sig ikke saa entydigt, som vi gerne vil tro. Det er en sund Tanke at tænke med, hvor Regnskab gøres op.

150

Og saa – danske Kvinder, lad os aabne os for den politiske Frihedsforstaaelse, som gør os til levende Medarbejdere paa et frit og lykkeligt Danmark.

Kilde

155 Koch, Bodil. (1994). Kvinderne og Friheden. Folkevirke: social og politisk oplysning. - København. 49(2).

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

Tags

160 Anden Verdenskrig, Folkemødetale, Politisk tale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/bodil-kochs-tale-ved-folkemodet-pa-kobenhavns-radhus>

165

170

175

180